

Linn Nordvall

Ny dragning av sträckan Tiarpsallén–Kustvägen

Halland, Halmstad kommun, Söndrum socken, Vapnö socken, Tiarp 12:6, Tiarpsallén

UNDERSÖKNINGSÅR 2015

Tiarpsallén

Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2015.

Arkeologisk utredning 2015.

Framsidesbild: Utredningsschakt i den västra delen av utredningsområdet,
mot nordöst. (Fotonr: 2015-9-01). Foto: Linn Nordvall.

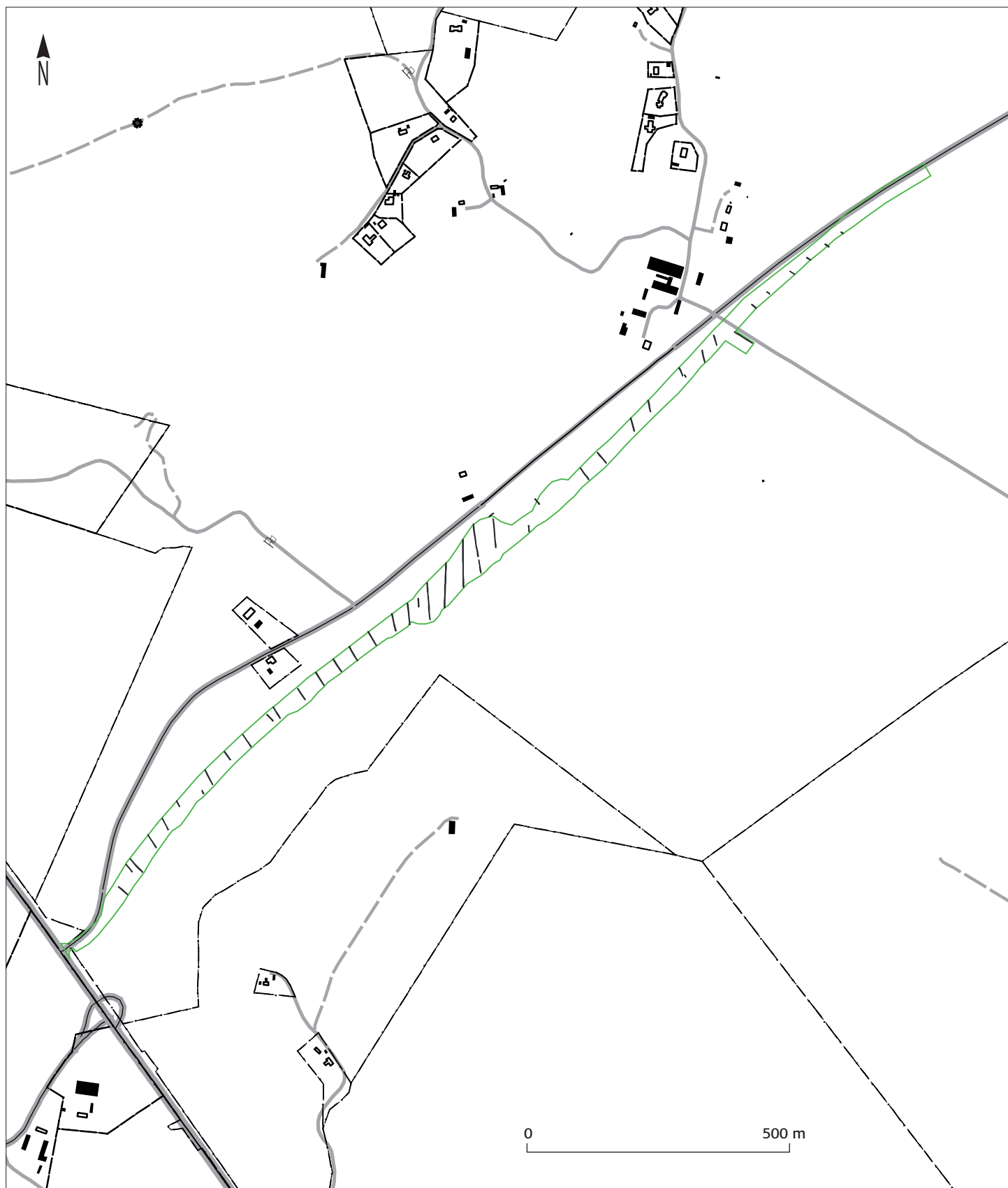
Layout: A. Andersson.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.

Ärende nr ms2006/02316.

Innehåll

Sammanfattning:	5
Bakgrund.....	5
Topografi och fornlämningsmiljö.....	5
Syfte och metod.....	7
Resultat.....	7
Åtgärdsförslag	11
Referenser	12
Kartor.....	12
Tekniska och administrativa uppgifter	12

Figur 1: Utredningsområdet markerat på fastighetskartan. Skala 1:10 000.

SAMMANFATTNING:

Personal från Kulturmiljö Halland har under fyra dagar i mars månad 2015 utfört en arkeologisk utredning inom en cirka två kilometer lång sträcka mellan Tiarpsallén och Kustvägen i Halmstad kommun. Nämnade sträcka ska dras om och kommer att beröra mark som idag används som åkermark. I landskapet finns en stor mängd fornlämningar från förhistorisk och historisk tid varför en arkeologisk utredning har gjorts.

Utredningen har resulterat i två områden, vilka Kulturmiljö Halland förordar en arkeologisk förundersökning av. De två områdena uppgår till cirka 11 500 m² (objekt 1) och cirka 1 800 m². Objekt 1 innehåller sannolikt spår efter en förhistorisk boplatz med stolphål, gropar, härdar, pinnhål och rännor. Här påträffades även keramik och flintavslag. I motsats till objekt 1 står objekt 2, vilket innehåller spår efter en grop och en större mängd slagen kvarts.

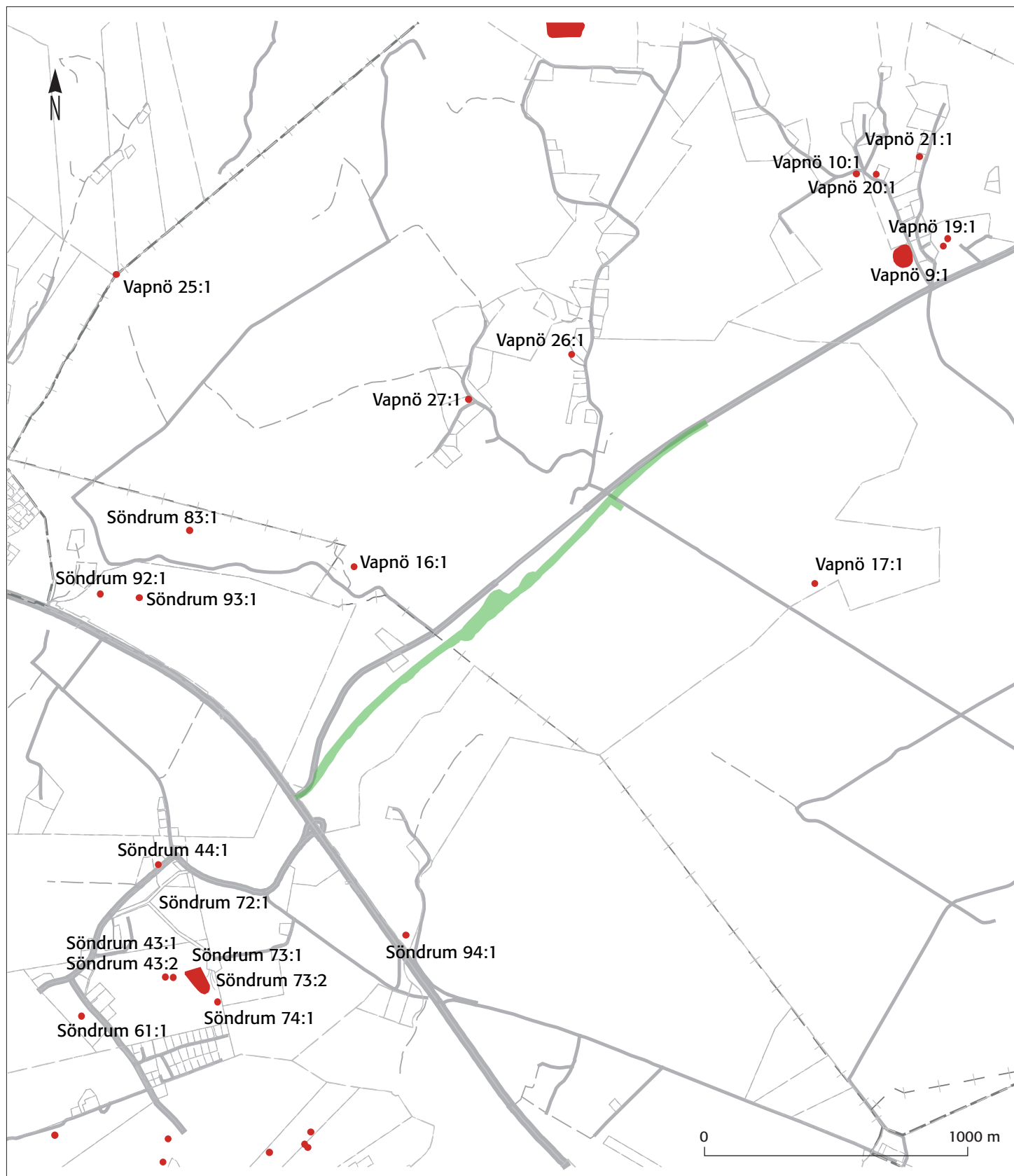
BAKGRUND

Med anledning av att Trafikverket vill dra om en vägsträcka mellan Tiarpsallén och Kustvägen, Halmstad kommun, har personal från Kulturmiljö Halland utfört en arkeologisk utredning inom berört område. Utredningen utfördes andra veckan i mars månad 2015 i stark vårsol.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Området används idag som åkermark och är beläget mellan 19 och 27 meter över havet. Topografin utgörs av en långdragen södersluttning vilken böljar fram i vägdragningens riktning. I sydväst utgörs landskapsutsnittet av en låglänt topografi med mindre förhöjningar. Centralt inom utredningssträckan, strax väster om Tiarpsallén, finns en markant höjd. Åt nordöst, från den markanta höjden sett, faller och stiger topografin om vartannat för att plana ut i vägsträckningens nordöstligaste del. Geologin består, enligt det geologiska kartbladet (Geologiska kartbladet, Halmstad), i området mestadels av sand men i dess sydvästra del utgörs geologin av finare och mer vattenhållande fraktioner, såsom silt och lera blandat med mindre områden med sand. Det sandiga partiet sammanfaller med den markanta höjden centralt inom området och förlöper vägsträckningen ut.

Utredningsområdet är beläget i ett fornlämningstätt område (figur 2). Framförallt finns här ett stort antal gravar i form av stensättningar, högar, rösen, en rest sten (RAÄ Söndrum 74:1) samt en hällkista under hög (RAÄ Söndrum 44:1). Ett flertal fyndplatser har också registrerats. Bland annat har det inom landskapsutsnittet påträffats ett flintspån (RAÄ Vapnö 17:1), en flintyxa (RAÄ Vapnö 26:1), avslag och en spånkärna (RAÄ Vapnö 9:1), en slipad sten (RAÄ Vapnö 12:1), flintavslag med retusch (RAÄ Vapnö 13:1), slagen flinta

Figur 2: Fornlämningsbilden i närområdet kring den nya vägsträckan. Skala 1:20 000.

(RAÄ Söndrum 92:1 och 94:1), en flinta/bergartsyxa (RAÄ Söndrum 93:1) och ett lerkärl samt fragment (RAÄ Söndrum 84:1). I området återfinns även ett antal boplatser (RAÄ Söndrum 95:1 och 109). Här kan också RAÄ Vapnö 15:1 nämnas med boplatslämningar samt flatmarksgravar. Även så en fågata (RAÄ Söndrum 72:1) och färdvägar (RAÄ Söndrum 72:1 och 73:2) samt fossil åkermark (RAÄ Söndrum 73:1). Slutligen kan eventuella hållristningar (RAÄ Söndrum 61:1), skålgropar (RAÄ Söndrum 56:1), en runsten (RAÄ Vapnö 6:1) samt en pestkyrkogård (RAÄ Söndrum 43:1) nämnas. I närområdet, cirka fyra kilometer söder om utredningsområdet, har också ett depåfynd (RAÄ Halmstad 76:1) gjorts innehållandes fem armringar, 2 halsringar och en tutulus. Härtill finns det i området ett flertal torplämningar. Utredningsområdet löper också genom de södra delarna av Tiärps bys inägor liksom tvärs över gränsen mellan Söndrum och Vapnö socken.

SYFTE OCH METOD

Syftet med den arkeologiska utredningen är att utreda fornlämningsbilden i området och att så utförligt som möjligt beskriva denna. Utredningsresultaten ska kunna ligga till grund för Länsstyrelsens bedömning av behov för ytterligare beslut samt för företagarens vidare planering.

Utredningsområdet utgör en cirka 2 km lång vägsträckning, inklusive områden med tillfällig nyttjanderätt, och omfattar ca 77 000 m². Den arkeologiska utredningen har skett medelst dragning av sökschakt med hjälp av en grävmaskin försedd med en 1,5 meter bred skopa. Schakten har dragits i företrädesvis nordsydlig riktning. Sammanlagt drogs cirka 1200 löpmeter schakt med en total yta på cirka 1700 m². Schakten har förlagts till topografiskt intressanta områden, såsom den markanta höjden samt inom mindre förhöjningar inom utredningsområdet. Geologin visade sig dock bestå av betydligt mer silt än vad det geologiska kartbladet har visat. På grund av detta samt av frånvaron av arkeologiska lämningar har ett mindre antal löpmeter dragits än vad som angivits i undersökningsplanen. Härtill fanns en högspänningskabel i utredningsområdets östligast belägna del, vilken var placerad så att utredningsområdet löpte över denna. I denna del har det inte dragits några schakt på grund av ovan nämnda anledning.

Samtliga schakt och påträffade anläggningar har mätts in med GPS och efterbearbetningen av inmätningarna har skett i Intrasis 2.0 (projektnamn Söndrum2014438U) samt i ArcView 3.2 och ArcMap 10. Ett urval schakt och anläggningar har fotograferats och finns arkiverade digitalt. All dokumentation finns arkiverad hos Kulturmiljö Halland.

RESULTAT

Två områden utkristalliserade sig inom den cirka två kilometer långa utredningssträckan. Ett cirka 11 500 m² stort område (objekt 1) med stolphål, gropar, härdar och ett mycket stort antal pinnhål återfanns inom den markanta höjden centralt inom vägsträckningen. Här påträffades 15 stolphål, 4 rännor, 50 pinnhål, 2 härdar och 7 gropar samt ett fragment

keramik från metalltid och två avslag (figur 3). Anläggningarna uppfattades som relativt urlakade och bitvis diffusa bortsett från pinnhålen, vilka var mer distinkta. Anläggningarna utgör sannolikt spår efter en förhistorisk boplat. Eventuellt kan de mer distinkta pinnhålen utgöra spår från historisk tid då platsen ligger inom Tiarps bys inägor. Alven består av siltig sand (figur 5).

Figur 3: Inom den markanta höjden, centralt inom utredningsområdet, påträffades anläggningar av förhistorisk och, eventuellt, historisk karaktär. Skala 1:1 200.

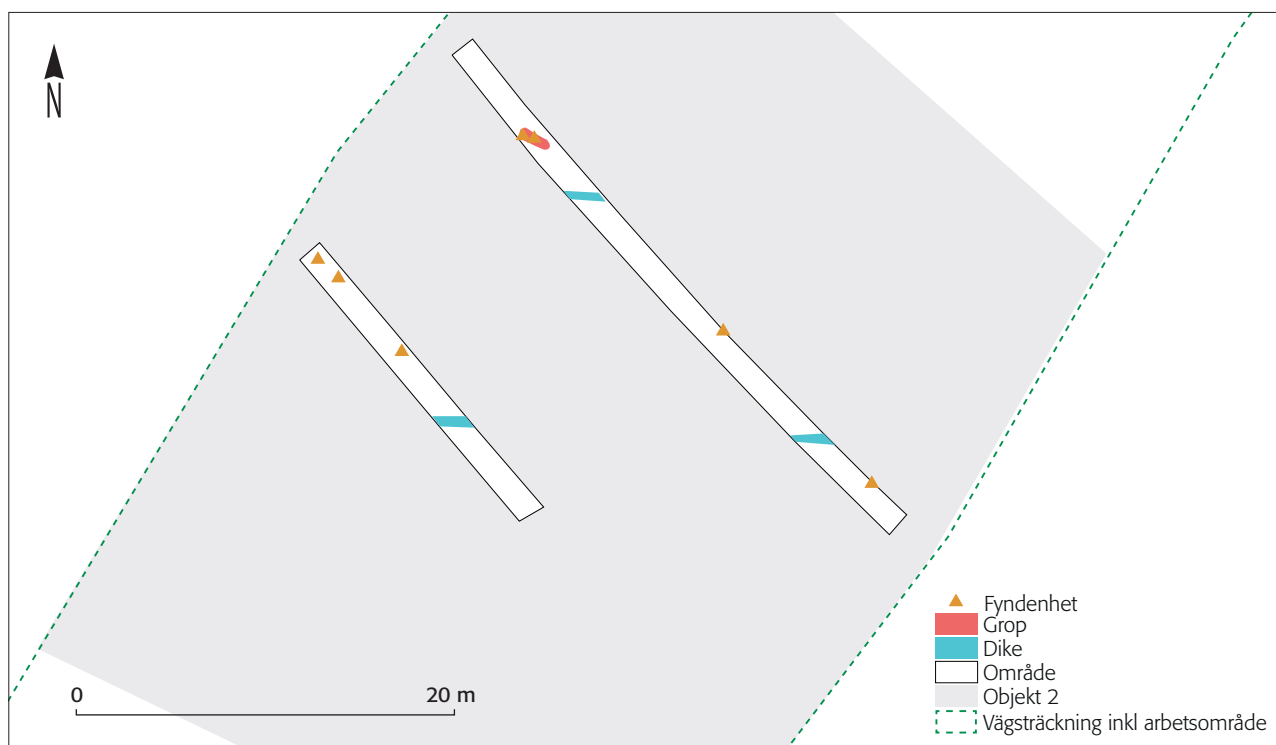
Figur 3 b. Foto över dragna schakt inom södersluttningen, mot nordöst. Fotonr: 2015-9-02.
Foto: Linn Nordvall.

Figur 3 c. Foto över anläggningar påträffade i schakt 828, mot norr. Fotonr 2015-9-04.
Foto: Linn Nordvall.

Det andra området (objekt 2) som innehöll spår efter en sannolik förhistorisk aktivitet är beläget inom den låglänta västra delen. Här påträffades, inom en liten mindre förhöjning, ett cirka 1 800 m² stort område med fem kvartsavslag samt en grop med bränd lera och två bitar slagen kvarts i ytan (figur 4). Alven består i området av sand och sandig silt (figur 5). Slagen kvarts påträffas relativt sällan i arkeologiska sammanhang i det halländska länet. Dock förekommer det fynd av slagen kvarts i gravar från äldre järnålder (se exempelvis Carlie 1999) och som magringsmedel i keramik under yngre bronsålder och äldre järnålder.

I övrigt påträffades det inte några anläggningar av förhistorisk- eller historisk karaktär i de dragna schakten. Några fynd påträffades inte heller inom dessa delar av utredningsområdet. Området innehåller också en stor mängd dräneringar (figur 5).

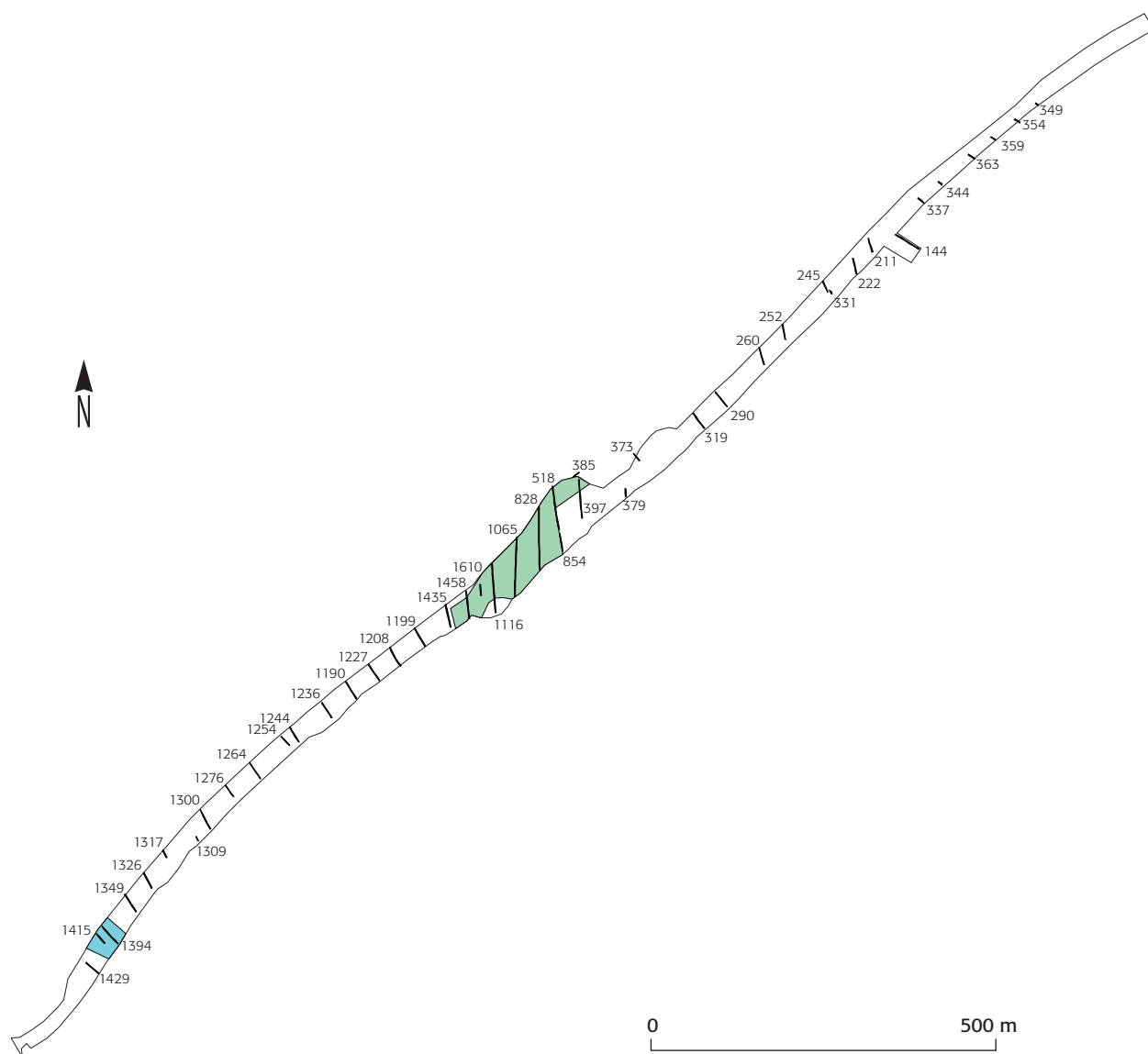
Figur 4: Det västra området är beläget på en mindre förhöjning och innehöll slagen kvarts, bränd lera och en grop. Den brända leran påträffades tillsammans med slagen kvarts i gropen och ytterligare slagen kvarts påträffades spritt i schakten. Skala 1:400.

Figur 4 b. Foto över dragna schakt inom förhöjningen, mot nordöst. Fototr. 2015-9-01. Foto: Linn Nordvall.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Kulturmiljö Halland förordar en förundersökning av de två beskrivna områdena, objekt 1 och 2, inför eventuella kommande exploateringar (figur 5). Objekt 1 kan rymma spår efter en förhistorisk boplats men även spår från historisk tid då platsen ligger inom Tiarp bys inägor. Objekt 2 uppvisade en, för halländsk vidkommande, ovanlig fyndkontext med slagen kvarts. Slagen kvarts har tidigare främst påträffats i gravkontexter från äldre järnålder eller i samband med keramik från yngre bronsålder och äldre järnålder. Närområdet är fornlämningsrikt men just inom det aktuella landskapsutsnittet saknas kunskap om förhistoriska aktiviteter. En förundersökning av nämnda lokaler kan komma att utöka kunskapen om förhistoriska- och historiska aktiviteter inom området.

Figur 5: Samtliga dragna schakt inom utredningsområdet samt schaktbeskrivning och de förordade förundersökningsområdena markerade, objekt 1 (grön) och objekt 2 (blå). Skala 1: 10 000.

REFERENSER

Carlie, A. 1999. "Sacred White Stones": On Traditions of Building White Stones into Graves. I: Ödman, A. (red), Lund Archaeological Review. Vol. 5. 1999. Lund.

Kartor

Geologiska kartbladet, Halmstad. Ser Aa Nr 198. Sveriges geologiska undersökning. Stockholm 1956.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr: 431-8403-14

Eget dnr: 2014-438

Uppdragsgivare: Trafikverket

Utförandetid: 2015-03-09 – 2015-03-12

Personal: Linn Nordvall & Stina Tegnhed

Höjdsystem: RH 2000

Koordinatsystem: SWEREF 99 TM

Undersökt yta: cirka 1 700 m²

Dokumentation: Samtliga schakt och anläggningar är inmätta digitalt inom ramen för Intrasis Version 2.0 (Söndrum2014438U). Allt arkivmaterial förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv, Halmstad.

Bilddokumentation: Fotonummer 2015-9-01 – 2015-9-04.

Fynd: Inga fynd har tillvaratagits.

Datering: Förhistorisk- och historisk tid.

KULTURMILJÖ
HALLAND

Postadress: Bastionsgatan 3 | 302 43 Halmstad | Tel: 035-19 26 00

E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se